

Nr 86.

Ankom till riksdagens kansli den 12 maj 1933 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förändring i avseende å löneställning och antal beträffande vissa ordinarie befattningar vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(4:e avd.)

I en till riksdagen den 27 januari 1933 avlåten proposition, nr 87, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag föreslagit riksdagen dels besluta, med tillämpning från och med den 1 juli 1933,

att i 12 § 3 mom. i avlöningsreglementet den 19 juni 1919 för tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk ordet »postassistent» skall utbytas mot »postexpeditör»;

att i den vid nämnda avlöningsreglemente fogade tjänsteförteckningen skall vid statens järnvägar i 6:e lönegraden upptagas befattningen maskinbiträde;

samt att ur samma tjänsteförteckning skola vid statens järnvägar utgå följande befattningar, nämligen

- ur 5:e lönegraden: vagn- och stallkarl,
- » 6:e » : maskin- och pannskötare,
- » 18:e » : förste telegrafist,
- » 28:e » : byrådirektör;

dels fastställa antalet av följande befattningar från och med den 1 juli 1933 på sätt här angives, nämligen:

vid telegrafverket:

notarie	8
revisor	4
telegrafdirektör	2

vid statens järnvägar:

byråassistent	19
notarie	12
elektroingenjör	6
konstruktör	10

maskininspektör	18
sekreterare i 24:e lönegraden	6
maskiningenjör	8
trafikinspektör	10
förste byråingenjör	12;

vid statens vattenfallsverk:

notarie	3;
---------------	----

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de övergångsbestämmelser, som vid genomförande av förberörda ändringar må erfordras; samt

dels ock medgiva, att avlöning och pension må till viss av statens järnvägar från Skåne—Smålands järnväg samt från enskilda järnvägarnas kontrollkontor övertagen personal utgå i enlighet med av departementschefen i statsrådsprotokollet förordade grunder.

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet förehått följande motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena, nr 241, inom första kammaren av fröken *Kerstin Hesselgren* och den andra, nr 415, inom andra kammaren av fröken *Bertha Wellin*, i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta, att avlöning enligt de grunder, som tidigare — kungl. brev till generalpoststyrelsen av den 4 juli 1926 — bestämts skola tillämpas beträffande i tjänst varande postexpeditörer och förste postexpeditörer, skall tillerkännas samtliga de kvinnliga tjänstemän i nämnda grader, som före den 1 juli 1925 genomgått av generalpoststyrelsen anordnad fackutbildning i postelevkurs;

dels ock en inom andra kammaren av herr *A. I. Anderson* i Norrköping väckt motion, nr 416, däri hemställts, att riksdagen ville besluta, *dels* att befattningen som lokomotivbiträde å elektriskt lokomotiv bör innehavas av tjänsteman i 6:e lönegraden, *dels* att lokomotivtjänstpengar icke skola utgå till ovannämnda lokomotivbiträden.

Postverket.

Sedan år 1925 har 12 § 3 mom. i kommunikationsverkens avlöningsreglemente i den del, varom nu är fråga, följande lydelse (sv. f. nr 213):

3. Befordras ordinarie tjänsteman från tjänst inom lägre lönegrad till någon av nedan angivna tjänster inom högre lönegrad vid samma verk, nämligen:

- vid postverket: till postassistent,
- » telegrafverket: till kontorsskrivare eller telegrafassistent,
- » statens järnvägar: till kontors- eller stationsskrivare,
- » statens vattenfallsverk: till kontorsskrivare,

må, i den mån så provas skäligt, för bestämmandet av hans begynnelselön i den nya tjänsten och sedermera för hans uppflyttning till högre löneklass kunna honom tillgodoföras intill hälften av den tjänstetid, han innehaft ordinarie anställning vid verket; dock må härvid icke samtidigt tillämpas 1 mom. av förevarande paragraf samt ej heller i något fall tillgodoräknas honom mera än sex år.

Förevarande stadgande har på grund av viktiga organisatoriska ändringar beträffande postexpeditörs- och postassistentbefattningarna efter år 1925 för postverkets vidkommande icke kommit att tjäna det med bestämmelsen avsedda syftet att underlätta övergången från tjänst i s. k. lägre grad till tjänst i högre grad. Departementschefen har lika med kommunikationsverkens lönenämnd förordat, att i berörda stadgande ordet »postassistent» utbytes mot »postexpeditör». Härigenom skulle möjliggöras för postexpeditör att tillgodoräkna sig viss tjänstetid å tidigare innehavd ordinarie lägre befattning, exempelvis som postiljon eller brevbärare. Däremot skulle dylik tillgodoräkning ej längre förekomma vid befordran till postassistent.

I propositionen omnämnes vidare frågan om *förbättrad löneställning för vissa kvinnliga postexpeditörer m. fl.* Genom beslut av 1925 års riksdag inplacerades tidigare för kvinnliga tjänstemän avsedda postexpeditörs- och förste postexpeditörsbefattningar med bibehållna benämningar i 11:e respektive 12:e lönegraden, medan de manliga postexpeditörs- och förste postexpeditörsbefattningarna upptogs under benämningarna postassistent och förste postassistent i 15:e respektive 17:e lönegraden.

Genom beslut vid 1926 års riksdag lämnades sedermera medgivande till en personlig löneförbättring för de postexpeditörer och förste postexpeditörer, vilka genomgått den dittills för postexpeditörer och postassistenter gemensamma utbildningen. I sådant hänseende blev, i överensstämmelse med riksdagsbeslutet, genom brev den 4 juni 1926 bestämt, att den 1 juli 1926 i tjänst varande ordinarie postexpeditör och förste postexpeditör skulle, så länge vederbörande i dylik befattning kvarstode, i lönehänseende vara placerad i 12:e, respektive 13:e lönegraden. Motsvarande beslut fattades i fråga om den med postexpeditörer och förste postexpeditörer i lönehänseende likställda personalen vid telegrafverket, nämligen ordinarie telegrafexpeditörer och förste telegrafexpeditörer.

Frågan om förbättrad löneställning för de kvinnliga tjänstemän, vilka genomgått förutvarande postexpeditörsutbildning, har sedermera upprepade gånger gjorts till föremål för framställningar från personalhåll. Generalpoststyrelsen, som i viss utsträckning biträtt de framställda önskemålen, har bland annat i ett med anledning av väckta motioner till statsutskottet vid 1928 års riksdag avgivet yttrande tillstyrkt en placering i lönehänseende i 14:e respektive 15:e lönegraden samt meddelat, att ett genomförande av vad styrelsen tillstyrkt skulle medföra en merkostnad av 165,000 kronor under första året, varefter merkostnaden skulle år för år minskas.

I propositionen nr 146 till 1932 års riksdag anmäldes dels en av posttjänstemännens förening i oktober 1931 gjord framställning att, i avvaktan på prövning av nyssberörda framställningar, den av 1926 års riksdag beslutade personliga placeringen i 12:e respektive 13:e lönegraden måtte tillerkännas jämväl de kvinnliga posttjänstemän med förutvarande postexpeditörsutbildning, vilka den 1 juli 1926 ännu icke erhållit ordinarie anställning i postexpeditörsgraden, dels ock av kvinnliga telegrafpersonalens för-

ening i januari 1932 gjord framställning om enahanda förmån åt jämväl sådana tjänstemän med telegrafexpeditörsutbildning enligt tidigare bestämmelser, vilka först efter den 1 juli 1926 vunnit ordinarie anställning såsom telegrafexpeditörer. I berörda proposition uttalade departementschefen, att han för sin del icke funne tillräckliga skäl föreligga att då underställa riksdagen frågan om en förbättring i löneställningen för någon av ifrågavarande personalgrupper.

I förevarande proposition har departementschefen erinrat, att ifrågavarande spörsmål jämväl varit föremål för riksdagens prövning, i det att vid 1927 och 1928 års riksdagar motioner väcktes i ämnet, vilka motioner emellertid blevo av riksdagen avslagna, samt uttalat, att några nya skäl för att nu underställa riksdagen frågan om ytterligare förbättring i löneställningen för omförmälda kvinnliga postexpeditörer och förste postexpeditörer icke syntes honom föreligga.

Telegrafverket.

För telegrafverkets del innefattar propositionen förslag om minskande av antalet telegrafdirektörsbefattningar från 3 till 2, varjämte i sammanhang med utbyte av en revisorsbefattning mot en notariebefattning (bägge i 21:a lönegraden) antalet av dessa tjänster skulle bestämmas till 4 respektive 8.

Statens järnvägar.

Beträffande järnvägsstyrelsen föreslås, att två sekreterarbefattningar i 24:e lönegraden indragas samt att i stället två nya notariebefattningar (21:a lönegraden) inrättas. Vidare skulle en konstruktörsbefattning (22:a lönegraden) utbytas mot en maskininspektorsbefattning i samma lönegrad, ävensom en befattning som byrådirektör (28:e lönegraden) utbytas mot en förste byråingenjörstjänst (27:e lönegraden), varvid byrådirektörsbefattningen skulle utgå ur den vid avlöningsreglementet fogade tjänsteförteckningen. Genom förflyttning av en byråingenjör (26:e lönegraden) till en å distrikt vakant banyingenjörstjänst skulle berörda byråingenjörstjänst bliva vakant. Sistnämnda tjänst komme att återbesättas med ordinarie innehavare, varigenom en konstruktörsbefattning bleve vakant och kunde indragas.

Å distrikten föreslås inrättande av två trafikinspektörsbefattningar (26:e lönegraden), en byråassistentbefattning (21:a lönegraden) och två elektroingenjörstjänster (22:a lönegraden). Vid maskinsektionerna skulle enligt propositionen två maskiningenjörsbefattningar i 26:e lönegraden indragas.

Vidare föreslås indragandet av förste telegrafisttjänsterna (18:e lönegraden), vilka äro avsedda för föreståndare vid större telegrafexpeditioner, i sammanhang varmed ifrågavarande befattning skulle uteslutas ur avlöningsreglementets tjänsteförteckning.

Beträffande uppkommen fråga om grunderna för avlöning och pension till sju befattningshavare, som övergått i statens järnvägars tjänst från *Skåne—Smålands järnväg*, har departementschefen i likhet med kommunikations-

verkens lönenämnd biträtt järnvägsstyrelsens förslag om tillämpande av de principer i avlönings- och pensionshänseende, som gällt senast beträffande personal vid de av staten övertagna Norra Södermanlands och Mellersta Södermanlands järnvägar.

Vad angår sexton befattningshavare — 14 manliga kontorsbiträden, 1 kvinnligt kontorsbiträde och 1 kontorsvakt — som från *enskilda järnvägarnas kontrollkontor* övertagits i statens järnvägars tjänst och därvid skulle placeras i följande ordinarie befattningar, nämligen de manliga kontorsbiträdena såsom kontorister (8:e lönegraden), det kvinnliga kontorsbiträdet såsom kontorsbiträde (4:e lönegraden) och kontorsvakten såsom expeditivsvakt (5:e lönegraden), föreslås nu, att de vid statens järnvägar skulle erhålla lön enligt följande löneklasser, nämligen kontoristerna enligt 12:e (högsta) löneklassen, kontorsbiträdet enligt 7:e (högsta) löneklassen och expeditivsvakten enligt 7:e löneklassen.

Tre andra befattningshavare vid *enskilda järnvägarnas kontrollkontor* — 2 manliga kontorsbiträden och 1 kvinnligt kontorsbiträde — hava sedan i december 1930 tjänstgjort huvudsakligen å järnvägsstyrelsens kontrollkontor och därvid åtnjutit en lön, motsvarande den, som för samma tid bort tillkomma dem i svenska järnvägsföreningens tjänst. Dessa befattningshavare föreslås nu efter sin övergång i statens järnvägars tjänst få vid varje tidpunkt åtnjuta löneförmåner till minst samma belopp, som de skulle hava uppburit, därest de kvarstått vid *enskilda järnvägarnas kontrollkontor* i vid övergångstillfället innehavda befattningar, varjämte de av dessa tjänstemän, som efter övergången i statens järnvägars tjänst kvarstå i *enskilda järnvägarnas pensionskassa*, skola i pensionshänseende komma i åtnjutande av enahanda förmåner, som jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 4 juni 1920 tillkommer vissa förut vid Väst kustbanan m. fl. järnvägar anställda tjänstemän vid statens järnvägar, vilka kvarstå i *enskilda järnvägarnas pensionskassa*.

I propositionen beröres vidare frågan om *förändrad tjänste- och löneställning för lokomotivbiträden å elektriska lokomotiv m. m.*

Den å statens järnvägars lokomotiv tjänstgörande personalen utgöres av lokomotivförare (12:e lönegraden) och biträde, lokomotiveldare (7:e lönegraden). Sedan elektrisk drift å vissa linjer införts, hava även såsom biträden å de elektriska lokomotiven tjänstgjort lokomotiveldare, vilka utbildats för tjänstgöring å ånglokomotiv men som med hänsyn till de delvis nya eller förändrade arbetsuppgifter, som åvila dem vid tjänstgöring å de elektriska lokomotiven, genomgått särskild kortare utbildningskurs. Jämlikt av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter erhåller lokomotivpersonalen för den tid, den tjänstgör å lokomotiv, s. k. lokomotivtjänstpenningar, vilka utgå vid tåg- och hjälptjänst med vissa angivna, för skilda slag av tåg olika belopp för varje lokomotivkilometer samt vid växlings- och reservtjänst med vissa angivna belopp per timme. Vid tåg- och hjälptjänst utgår ifrågavarande ersättning i varje fall till lokomotiveldare å ånglokomotiv med hälften och till lokomotivbiträde å elektriskt lokomotiv med tredjedelen av ersättningen

till lokomotivförare å respektive lokomotiv. Även vid växlings- och reservtjänst utgår ersättning till lokomotiveldare med lägre belopp än till lokomotivförare.

Järnvägsstyrelsen har i skrivelse den 30 september 1932 framlagt förslag om att befattningen såsom biträde å elektriskt lokomotiv skall hänföras till 6:e lönegraden med benämningen maskinbiträde, varjämte styrelsen i skrivelse den 19 november 1932 hemställt, att Kungl. Maj:t ville meddela föreskrift därom, att lokomotivtjänstpenningar vid tjänstgöring såsom biträde å elektrolokomotiv hädanefter endast finge utgå till ordinarie och extra ordinarie lokomotiveldare samt till sådana ordinarie vagn- och stallkarlar, som tillhöra den s. k. lokrekryteringspersonalen.

Kommunikationsverkens lönenämnd har tillstyrkt bifall till järnvägsstyrelsens förslag beträffande den nya maskinbiträdesbefattningen och därvid anfört följande:

»Lönenämnden har i ändamål att kunna bilda sig en egen uppfattning rörande lokomotivbiträdenas göromål å de elektriska tågen företagit en resa till Södertälje och åter. Nämnden har därvid icke kunnat undgå att uppmärksamma, att bitrådets tjänstgöring å ett elektriskt lokomotiv företer en väsentlig skillnad i avseende å arbetets karaktär i jämförelse med lokomotiveldarens tjänstgöring å ett ånglokomotiv. Den lokomotiveldaren å ett ånglokomotiv åvilande, synnerligen påfrestande eldningen samt tillsynen över ångtrycket och värmetillgången i lokomotivpannan bortfaller vid tjänstgöring å elektrolokomotivet, och den noggranna och ingående uppmärksamhet, lokomotiveldarna måste ägna åt smörjning och tillsyn av ånglokomotivets olika delar, inskränker sig beträffande elektrolokomotivet med dess automatiska smörjningssystem i regel till ett enklare övervakande av maskineriet. Givetvis är det önskvärt, att även bitrådet å ett elektrolokomotiv äger så ingående kännedom som möjligt om det elektriska maskineriets verkningssätt m. m., men i sista hand ankommer det dock på lokomotivets förare att vid driftsstörningar och dylikt ingripa.

På grund av inhämtade upplysningar och de iakttagelser, nämnden sålunda haft tillfälle göra rörande arten och omfattningen av lokomotivbiträdenas arbetsuppgifter, har nämnden funnit sig icke kunna införa de av styrelsen gjorda uttalandena göra gällande, att bitrådestjänstgöringen med nödvändighet motiverar samma löneställning som lokomotiveldarens. Den anordning, styrelsen nu föreslagit, finner sig också nämnden kunna godtaga, särskilt som den nedflyttning i lönegrad, som ifrågasättes för den å elektrolokomotiven tjänstgörande biträdespersonalen, icke skulle drabba större delen av den nu vid de elektrifierade linjerna tjänstgörande lokomotiveldarkåren, utan allenast lokomotiveldaraspiranterna.

Lokomotivmannaförbundet har hemställt, att med inrättande av den föreslagna nya biträdesbefattningen måtte få anstå med hänsyn bland annat därtill, att för närvarande förefunnes omkring 400 för lokomotivtjänst utbildade befattningshavare i extra ordinarie lokomotiveldares, vagn- och stallkarlsamt lokomotiveldaraspirants ställning, vilka befattningshavare rättvisligen dessförinnan borde bliva befordrade till lokomotiveldare. Lönenämnden beaktar väl den synpunkt på frågan, som sålunda blivit från förbundets sida framförd. Emellertid är att märka, att så vitt angår lokomotiveldaraspiranterna någon avsevärd minskning i möjligheterna att vinna befordran till högre tjänst knappast torde komma att inträda. Skillnaden blir i huvudsak den, att vad angår de elektrifierade linjerna befordran i första hand skulle

ske till den nya maskinbiträdesgraden och först sedermera — i den mån vakanser å lokomotiveldarbefattningar uppstå vid ångdriften — till lokomotiveldare.

Ej heller torde det föreligga någon egentlig anledning till farhåga för att den nuvarande s. k. lokrekryteringskåren i övrigt icke skulle inom rimlig tid erhålla befordran till ordinarie lokomotiveldare. Visserligen kan det förutses, att på grund av elektrifieringens fortskridande ävensom på grund av det nu föreslagna utbytet av lokomotiveldarbefattningar mot tjänster i maskinbiträdesgraden ett överskott av ordinarie lokomotiveldare kommer att uppstå, men å andra sidan är att märka, att under den närmaste framtiden ett betydande antal lokomotivförare komma att inträda i pensionsåldern. Detta antal beräknas för tiden 1932—1939 uppgå till inemot 700. Den avsevärda uppflyttning av ordinarie lokomotiveldare till lokomotivförargraden, som härav föranledes, läser i sin tur bereda relativt goda möjligheter för de nuvarande extra ordinarie lokomotiveldarna och i lokomotivtjänst gående vagn- och stallkarlarna att vinna ordinarie anställning såsom lokomotiveldare. Lönenämnden förutsätter emellertid, att järnvägsstyrelsen under den kommande övergångstiden tager all möjlig hänsyn till sistnämnda båda gruppers berättigade krav i fråga om befordran.»

Vidkommande förslaget om borttagande av lokomotivtjänstpenningarna för maskinbiträdena har lönenämnden — under hänvisning till sin ställning till frågan om maskinbiträdenas lönegradsplacering — anfört, att en dylik åtgärd enligt nämndens mening skulle innebära en väl stark beskäring av denna personalgrupps löneförmåner, vartill komme den ojämnhet i löneförhållandena, som för en avsevärd tid framåt skulle förefinnas därutinnan, att den nuvarande generationen elektrolokomotivbiträden komme att uppbära denna speciella ersättning, medan nytillträdande biträden skulle vara förvägrade densamma. Med hänsyn härtill och då enligt gällande bestämmelser lokomotivtjänstpenningar utginge till elektrolokomotivbiträden endast med tredjedelen av dylik ersättning till lokomotivförare, medan biträde å ånglokomotiv uppbäre hälften av ersättningen till lokomotivförare, har lönenämnden funnit sig icke böra tillstyrka bifall till järnvägsstyrelsens förslag i denna del. Avvikande mening har uttalats av två ledamöter, som ansett, att förslaget bort av lönenämnden tillstyrkas.

Departementschefen har beträffande den föreslagna maskinbiträdesbefattningen anfört följande.

Av vad i förevarande ärende anförts om lokomotivbiträdenas tjänstgöringsförhållanden på ånglokomotiv respektive elektriska lokomotiv torde framgå, att arbetsuppgifterna för biträdena på elektriska lokomotiv få anses vara mindre krävande än ånglokomotiveldarnas tjänsteåligganden. Såvitt det gäller den rena biträdestjänsten å elektrolokomotiv torde därför anledning icke saknas att placera denna en lönegrad under den, som tillkommer ånglokomotiveldarna. Emellertid lära dessa biträden komma att i betydande utsträckning få tjänstgöra även i mera krävande befattning. Enligt vad jag inhämtat, är det nämligen järnvägsstyrelsens avsikt att jämväl låta de i lönehänseende nedflyttade elektrolokomotivbiträdena vinna befordran till förare å elektrolokomotiv och låta dem undergå för sådan befordran nödig utbildning, och på grund av gängse praxis samt rådande befodringsförhållanden skulle detta medföra bland annat, att elektrolokomotivbiträdena under i många fall avsevärd tid finge tjänstgöra som tillförordnade lokomotivförare.

Sistnämnda förhållande synes påkalla en mera detaljerad utredning av föreliggande löneregeringsärende, innan det slutgiltigt avgöres. Det kan

nämligen knappast anses tillfredsställande att införa en anordning, som skulle leda till att de som uppehålla samma tjänst, tillförordnade förare å elektrolokomotiv, skulle i en del fall avlönas efter den för lokomotiveldare fastställda 7:e lönegraden, i andra fall efter den av järnvägsstyrelsen nu för biträde på elektrolokomotiv föreslagna 6:e lönegraden. Ifrågasätts kan ock, huruvida man, med hänsyn bland annat till de jämförelsevis långa förordnandeperioder det såsom nyss antytts här oftast gäller, på en befattningshavare i 6:e lönegraden rimligen bör ställa de fordringar och av honom utkräva det ansvar, som åvila lokomotivföraren (12:e lönegraden), och detta särskilt som i vissa elektriskt drivna tåg å lokomotivet tjänstgör endast en man, föraren, vilket givetvis är ägnat att skärpa anspråken på denne. Jag är alltså icke beredd att nu tillstyrka framläggande för riksdagen av järnvägsstyrelsens förslag i här berörda lönefråga utan anser fastmer, att den bör göras till föremål för ytterligare överväganden, därvid jämväl bör ägnas beaktande åt riksdagens uttalande och beslut år 1925 rörande förbättrad löneställning för lokomotiveldare. Ett uppskov med frågans avgörande kan så mycket hellre utan olägenhet ske, som vid ett genomförande av järnvägsstyrelsens förslag verkningarna därav icke nämnvärt skulle göra sig gällande förrän efter det flertalet av den nu befintliga lokrekryteringspersonalen vid statens järnvägar vunnit befordran till lokomotiveldare.

Vad angår järnvägsstyrelsens förslag om indragning av lokomotivtjänstpenningar hänför sig detta — yttrar departementschefen vidare — till den ifrågasatta ändrade tjänsteställningen för biträden å elektrolokomotiv, varför, som en konsekvens av det nyss sagda, anledning saknades att till prövning nu upptaga detta spörsmål. Departementschefen funne sig dock böra meddela, att han på denna punkt biträdde vad lönenämnden anfört.

Vidare omförmäles i propositionen frågan om ändrad *benämning å vissa befattningar*.

Järnvägsstyrelsen har föreslagit sådan ändring i tjänsteförteckningen till avlöningsreglementet, att benämningen maskinbiträde skulle givas, förutom till de nya elektrolokomotivbiträdena, jämväl åt befattningen maskin- och pannskötare (6:e lönegraden) samt att befattningarna vagn- och stallkarl samt stationskarl (båda i 5:e lönegraden) skulle erhålla den gemensamma benämningen stationsvakt.

Departementschefen har — under åberopande av den ställning, som han tagit till frågan om biträdena å elektrolokomotiv — tillstyrkt, att benämningen maskinbiträde nu skulle endast ersätta benämningen maskin- och pannskötare. Vad beträffar järnvägsstyrelsens förslag att utbyta benämningarna vagn- och stallkarl samt stationskarl mot stationsvakt har departementschefen förordat lönenämndens förslag, att bägge dessa personalgrupper erhålla benämningen stationskarl.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag beträffande statens järnvägar skulle i den vid avlöningsreglementet fogade tjänsteförteckningen vid statens järnvägar upptagas en ny befattning, nämligen i 6:e lönegraden maskinbiträde, samt ur nämnda förteckning utgå följande befattningar, nämligen i 28:e lönegraden byrådirektör, i 18:e lönegraden förste telegrafist, i 6:e lönegraden

maskin- och pannskötare och i 5:e lönegraden vagn- och stallkarl. Vidare skulle beträffande antalet ordinarie befattningar i lönegraden över den 20:e vidtagas de ändringar, som framgå av följande sammanställning:

Löne-grad	B e f a t t n i n g	Nuvarande antal	F ö r e s l a g e n		Blivande antal
			Ökning	Minskning	
28:e	Byrådirektör	1	—	1	—
27:e	Förste byråingenjör	11	1	—	12
26:e	Maskiningenjör	10	—	2	8
»	Trafikinspektör	8	2	—	10
24:e	Sekreterare	8	—	2	6
22:a	Elektroingenjör	4	2	—	6
»	Konstruktör	12	—	2	10
»	Maskininspektör	17	1	—	18
21:a	Byråassistent	18	1	—	19
»	Notarie	10	2	—	12

Statens vattenfallsverk.

I fråga om vattenfallsstyrelsen föreslås i propositionen, att en på extra stat befintlig notariebefattning uppföres å ordinarie stat, i följd varav antalet notariebefattningar skulle ökas från 2 till 3, samt att en vakant förste byråingenjörstjänst i 27:e lönegraden fortfarande skulle bibehållas.

Övergångsanordningar m. m.

Departementschefen har i förevarande avseende anfört följande.

De av mig i det föregående förordade ändringarna i fråga om vissa befattningar vid kommunikationsverken synas lämpligen böra genomföras den 1 juli 1933.

I fråga om befattningar, som enligt mitt förslag skulle indragas, blir det — såsom av den föregående framställningen torde framgå — i vissa fall erforderligt att uppföra vederbörande befattningar på övergångsstat. Det synes därför lämpligt, att Kungl. Maj:t jämväl med avseende å befattningar, vilkas antal fastställas av Kungl. Maj:t och riksdagen, efter förslag av vederbörande verksstyrelse årligen tills vidare bestämmer övergångsstatens omfång.

Då sålunda vissa av de erforderliga övergångsanordningarna kräva riksdagens medverkan, torde bemyndigande böra utverkas för Kungl. Maj:t att utfärda de bestämmelser, som kunna krävas för genomförande av de föreslagna ändringarna.

Äv vad förut påpekats framgår, att ett bifall till de förordade förslagen föranleder dels viss ändring i avlöningsreglementet för kommunikationsverken, dels ock ändringar i den vid reglementet fogade tjänsteförteckningen. Enligt av riksdagen förut lämnat bemyndigande äger emellertid Kungl. Maj:t att i reglementet och tjänsteförteckningen vidtaga de ändringar, som föranledas av de beslut, riksdagen i förevarande hänseenden kan komma att fatta.

Vad i det föregående förordats föranleder även vissa ändringar i den vid kommunikationsverkens pensionslag fogade åldersförteckningen. Frågan härom torde senare komma att anmälas av chefen för finansdepartementet.

Utskottet.

Den av Kungl. Maj:t föreslagna ändringen av 12 § 3 mom. i kommunikationsverkens avlöningsreglemente avseende rätt för *postexpeditör* att tillgodoräkna sig viss tidigare ordinarie tjänstgöring har utskottet ansett sig böra tillstyrka.

Vad angår den i propositionen omförmälda och i motionerna I: 241 och II: 415 berörda frågan om förbättrad löneställning för vissa *kvinnliga postexpeditörer m. fl.* har utskottet ej funnit sådana skäl förebragta, som böra föranleda frångående av departementschefens i ämnet intagna ståndpunkt. Utskottet avstyrker alltså sagda motioner.

Kungl. Maj:ts förslag i fråga om telegrafverket har ej givit utskottet anledning till erinran.

Vad i propositionen föreslagits beträffande ändrad personaluppsättning inom järnvägsstyrelsen och å statens järnvägars distrikt har syntts vara av beskaffenhet att böra godtagas. Utskottet har jämväl velat tillstyrka indragandet av förste telegrafistbefattningarna.

Vad i propositionen föreslagits om grunder för avlöning och pension till personal, som från Skåne—Smålands järnväg samt från enskilda järnvägarnas kontrollkontor övertagits i statens järnvägars tjänst, har ej föranlett erinran från utskottets sida.

I propositionen har vidare omnämnts en av järnvägsstyrelsen väckt fråga om den å *elektrolokomotiv* tjänstgörande biträdespersonalens placering i nyinrättad befattning som maskinbiträden i 6:e lönegraden i stället för, som hittills, såsom lokomotiveldare i 7:e lönegraden. För egen del vill utskottet framhålla, att nuvarande tidpunkt med dess förefintliga stora personalöverskott vid statsbanorna är — enligt vad handlingarna i ärendet också utvisa — särskilt lämplig för igångsättande av den utbildning för elektroloktjänst, som övertaliga vagn- och stallkarlar, avsedda för dylik tjänstgöring, måste undergå; det är sålunda för statsbanornas del av betydelse att klarhet vinnes rörande förevarande organisationsfråga i all synnerhet på grund av den just nu pågående elektrifieringen av ytterligare järnvägslinjer och därav föranledda ökning av antalet elektrolokomotiv. I anslutning till herr Andersons i Norrköping ovanberörda motion måste utskottet alltså finna goda skäl tala för att avgörandet av frågan ej uppskjutes. Av järnvägsstyrelsen har framhållits och av lönenämnden vitsordats, att den å elektrolokomotiv tjänstgörande personalens arbetsuppgifter och tjänstgöringsförhållanden äro väsentligt mindre krävande än motsvarande befattningshavares å ånglokomotiv. Med hänsyn härtill synes motiverat, att biträdena å elektrolokomotiv placeras i en något lägre lönegrad än lokomotiveldarna. I anslutning till vad järnvägsstyrelsen föreslagit och lönenämnden tillstyrkt, har utskottet ansett de ifrågavarande biträdena — maskinbiträden — böra placeras i 6:e lönegraden. För vagn- och stallkarl, som konstitueras till maskinbiträde på elektriskt lokomotiv, innebär detta en befordran i lönegrad; vagn- och stallkarl är nämligen placerad i 5:e lönegraden.

I fråga om nu utgående lokomotivtjänstpenningar finner utskottet lika med lönenämnden och departementschefen, att en indragning av desamma till den å elektrolokomotiv tjänstgörande biträdespersonalen skulle innebära en väl stark beskäring av denna personals löneförmåner. Utskottet avstyrker fördenskull vad i herr Andersons i Norrköping motion II: 416 i detta avseende föreslagits.

Med den ståndpunkt utskottet intagit i fråga om lokomotivbiträdena å elektrolokomotiv följer, att utskottet förordar, att benämningen maskinbiträde får avseende å såväl biträde å elektrolokomotiv som maskin- och pannskötare, vilken sistnämnda befattning jämväl är hänförlig till 6:e lönegraden. I samband därmed bör, på sätt jämväl departementschefen föreslagit, befattningarna som vagn- och stallkarl samt som stationskarl benämnas stationskarl.

Vad Kungl. Maj:t föreslagit för statens vattenfallsverks vidkommande ävensom i fråga om övergångsanordningar m. m. har ej givit utskottet anledning till erinran.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

I) att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, må
a) besluta, med tillämpning från och med den 1 juli 1933,
att i 12 § 3 mom. i avlöningsreglementet den 19 juni 1919
för tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar
och statens vattenfallsverk ordet »postassistent» skall utbytas
mot »postexpeditör»;

att i den vid nämnda avlöningsreglemente fogade tjänsteförteckningen skall vid statens järnvägar i 6:e lönegraden upptagas befattningen maskinbiträde;

samt att ur samma tjänsteförteckning skola vid statens järnvägar utgå följande befattningar, nämligen

ur 5:e lönegraden: vagn- och stallkarl,
» 6:e » : maskin- och pannskötare,
» 18:e » : förste telegrafist,
» 28:e » : byrådirektör;

b) fastställa antalet av följande befattningar från och med den 1 juli 1933 på sätt här anges, nämligen:

vid telegrafverket:

notarie	8
revisor	4
telegrafdirektör	2;

vid statens järnvägar:

byråassistent	19
notarie	12
elektroingenjör	6
konstruktör	10
maskininspektör	18
sekreterare i 24:e lönegraden	6
maskiningenjör	8
trafikinspektör	10
förste byråingenjör	12;

vid statens vattenfallsverk:

notarie	3;
---------------	----

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de övergångsbestämmelser, som vid genomförande av förberörda ändringar må erfordras; samt

d) medgiva, att avlöning och pension må till viss av statens järnvägar från Skåne—Smålands järnväg samt från enskilda järnvägarnas kontrollkontor övertagen personal utgå i enlighet med av departementschefen i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 27 januari 1933 förordade grunder.

II) att fröken Hesselgrens och fröken Wellins motioner I: 241 och II: 415 ej må av riksdagen bifallas; samt

III) att herr Andersons i Norrköping motion II: 416 må anses besvarad med vad utskottet ovan anført.

Stockholm den 9 maj 1933.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Kvarnzelius, Widell, Bergqvist, Nilsson* i Malmö, *Svensson* i Kompersmåla, *Carlsson* i Gävle, *Asplund, Waller, Petré, Björck, Gustafsson* i Benestad och *Bagge* samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Råstock, *Holmgren, Strindlund, Eriksson* i Stockholm, *Andersson* i Höör, *Persson* i Falla, *Svensson* i Grönvik, *Jonsson* i Eskilstuna, *Olsson* i Blådinge, *Norsell, Högström* och *Olofsson* i Digernäs.